

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA 3 (P3)

HUKURI 2012

TIMARAKA: 100

NKARHI: tiawara ti $2\frac{1}{2}$

Papila leri ri na 6 wa tipheji.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:

XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana (50)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha (30)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma (20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge xin'wana na xin'wana.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele u kunguhata (Xik. Mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkhlukelano/marito ya nkoka, swin'wana na swin'wana.), hlela no hlayisisa ntirho. Nkunguhato wu fanele wu kombisiwa loko U NGA SI SUNGULA xitsalwana.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele yi kombisiwa. U tsundzuxiwa ku endla nkhwati wo hingakanya eka minkunguhato hinkwayo.
7. U tsundzuxiwa ku tirhisa minkarhi hi ndlela leyi landzelaka:

XIYENGE XA A: 80 wa timinete
XIYENGE XA B: 40 wa timinete
XIYENGE XA C: 30 wa timinete
8. Nombora nhlamulo yin'wana na yin'wana tanihi leswi tinhlokomhaka ti nga nomborisiwa xiswona eka phepha ra swivutiso.
9. Tsala nhlokomhaka leyi faneleke eka nhlamulo yin'wana na yin'wana.

LEMUKA: Nhlokomhaka yi nga tekeriwi enhlokweni loko ku hlayiwa ntsengo wa marito.
10. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka), u landzelela milawu leyi faneleke ya mapeletelo, mahikahatelo na mavumbelo ya swivulwa.

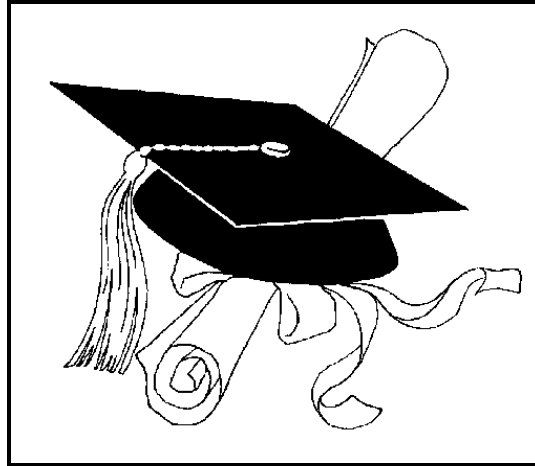
XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 250–300 wa marito.

- 1.1 Xitori lexi ndzi nga ta ka ndzi nga xi rivali. **[50]**
- 1.2 Hlamusela ndlela leyi a wu ta navela leswaku n'wana wa wena a kula hi yona loko a wo va mutswari. **[50]**
- 1.3 Mfumo wu na vutihlamuleri byo vona leswaku mapatu ma tshama ma lulamile eka swifundzha hinkwaswo. Aneka miehleketo ya wena ehenhla ka mhaka leyi. **[50]**
- 1.4 Nyika vonelo ra wena ra loko swi fanerile ku va vadyondzisi va ya etinhlengeletanini hi minkarhi ya tidyondzo. **[50]**
- 1.5 Hlamusela hi nhlango wa tipolitiki lowu u wu tsakelaka. **[50]**
- 1.6 Hi te ha ha tshamile maphorisa mo ta ku humelelo! Hi ku leteriwa hi xivulwa lexi hlamusela leswi a swi ri eku humeleleni. **[50]**

- 1.7 Hlawula xifaniso xin'we eka leswi nga laha hanshi kutani u tsala xitsalwana hi xona. Xitsalwana xin'wana na xin'wana xi fanele ku va na nhlokomhaka leyi faneleke.

1.7.1

[Xi huma eka: Picture resource]

[50]

1.7.2

[Xi huma eka: Sample pictures]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

50

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA**XIVUTISO XA 2****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 120–150 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 Papila ra mafundza

U pasile Giredi ya 12 kutani u tsakela ku yisa tidyondzo ta wena emahlweni. Endla xikombelo xo amukeriwa xa laha u tsakelaka ku ya dyondza kona eka lembe ra 2013.

[30]**2.2 Matimu**

Murhangeri wa muganga wa ka n'wina u hundzile emisaveni. Tsala matimu lama ya nga ta hlayeriwa vakhandli va nhlonge hi siku ra nkosi.

[30]**2.3 N'wangulano**

U vonile muchayeri a nghena etirhobotweni ti pfarile kutani a yimisiwa hi xipitikopo. Tsala n'wangulano lowu nga va kona exikarhi ka vanhu lava vambirhi loko muchayeri a nga si tlhaviwa thikithi.

[30]**2.4 Xiviko**

U vonile nghozi ya movha loko u ya edorobeni. Tsala xiviko lexi u nga ta xi nyika maphorisa.

[30]**NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30**

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA**XIVUTISO XA 3****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 80–100 wa marito. (U nga tluli pheji yin'we yo hlamulela eka yona.)
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

3.1 Xinavetiso

U pfurile bindzu ro xavisa mihandzu. Endla xinavetiso lexi nga ta koka rinoko ra vaxavi.

[20]**3.2 Posikarata**

Makwenu wa wena u xavile movha wuntshwa. Tsala posikarata u n'wi hoyozela.

[20]**3.3 Swileriso**

Exikolweni xa n'wina ku ta va na nhlengeletano ya xihatla ya vatswari. Tsala swileriso leswi vadyondzi va faneleke ku swi landzelela hi siku leri.

[20]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: 20
NTSENGO WA TIMARAKA: 100